

nem a jóért élt, amit tenni tud, hanem az igazságért, amit a történelem szolgáltat neki — méltatlanok gyülekezetében harcol törött lábú székért, s megérdemelné, hogy a róla írt zagyvaságok tömegét kapja a pokolban olvasni.

PERRAULT: De hát ha sem Isten, sem az emberiség — mi marad, amit munkáját itt hagyva, mint reményt, igazolást magával visz?

COLBERT: Amit sem az ördögök, sem a történetírók villája le nem piszkálhat rólam? Talán a szándék... Ez a hét megtanított engem is kételkedni, mint Cartesiust Ulmban a kemence. S a mindenben kételkedéssel létét addig csupaszította, míg a gondolkodás marad meg csak belőle. Elindulva azon, hogy helyes volt-e a királlyal közös dolgainkra szövetkezni, én is megtanultam kételkedni a munkám értelmében, az eszemben,

ítéleteimben, az emberi ítéletben általában — amíg csak a szándék nem maradt az életből: a jó szándék, hogy óráimat az emberek javára használtsam.

PERRAULT: De ez az, amit Isten is felméri.

COLBERT: Nem törődtem vele, hogy felméri-e, hogy ki mit mér fel. A szándék tudata az, ami mint egy dacos mag megmaradt belőlem. Persze Ön azt mondja, a pokol útja is jó szándékkal van kikövezve. De ha az emberi életnek van az állatoké felett értelme, hát csak az, hogy valami magánál különbet teremtsen. S ennek a többnek szolgáltam én — jól vagy rosszul — telhetetlen mohósággal s szorgalommal; akár egy bűnös, szétörrendő csíra ez a szándék, akár egy új világvetés.

PERRAULT: Így halni meg! Egy Colbert, ilyen kétségbeesésben!

(Függöny)

